

ACC. N:R M. 12956:1-7.

Landskap: *Småland*

Upptecknare: *Emelie Leksander, Vislanda*

Härad: *Albo*

Berättare: " " "

Socken: *Skatelöv*

Berättarens yrke: *småbrukare*

Uppteckningsår: *1954*

Född år *1885* i *Skatelöv*

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

*Allmogens sittmöbler. s. 1-7.
(teckn. a sid. 7.)*

LuF 94.

Skriv endast på denna sida

ACC. N:R M. 12956:1.

Angående sittmöbler.

På 1700 talet blevo nog histor använda att sitta på de voro inte vidare höga, utan de voro lämpliga att ha, som sittplatser. De större gästarna hade nog långa grova bänkar i drängstugan och vid köksbordet, men jag har inte hört att de voro väggfasta. Pinnsoffan var väl den vanligaste sittmöblen och en enkel stol den var nästan fyrkantig och kallades "styästol". Lådorna stolar tillverkades av vstens möbelsnickare. Det hände ju att hantverkare även hade en bisyssla, såsom målare snickare o. d. Det fanns äldre typ än pinnsoffan. Det var en trävit soffa med liksom en skärm till ryggstöd alltså inte pinnas. Den var inte målad. Den skurades med sand. För 60 år sedan fanns det en och annan liten ryggstuga. I dessa fanns en kista, en trävit soffa, ett skåp

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Luf. 94

1

ACC. N:R M.12956:2.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

2.

och ett par "styrtola" de voco veta, höllos ena
med sand och så ett par pallas. En "gumma
kallad "Snorrängejård" bodde i en sådan stuga
i Srimstov där som nu är station. Hennes stuga
var liten men renskrad. Gumman brukade kalla
på mig, X när jag kom förbi. Hon ville göra
en "lasadocka" åt mig. Hon brukade låmra henne
en span mjölk, en bit bröd eller något annat.
Men det kunde även finnas löstiga små stugor.
Jag talade om, att det fanns de, som hade höns
under sängen de hade sode i en vrå av sängen,
där de brukade väspa. Att styra dem på en bänk
var nog inte möjligt ty hönsen är mycket
envist, men det kunde hända att de flög upp
på värestolen i stället för sittpinnse. Det torde
varit besvär med hönskött på detta vis.
När fattigvården började förskämmas, upphörde
sådana bruk

Morfars, född 29 hade i sin stuga 2 stolar de
voro grannare än de vanliga "stjästolarna". Dessa
2 stolar voro vitmalade men siten var lös
man kunde sätta över nytt tyg när den
gamla blev slitet. Till jul blev det en ny
beklädnad på dessa och då voro de rätt snygga.
I denna stugtyp kunde finnas 5 a 6 "stjästolar".
De hade sin plats var som helst. De vita
stolarna stodo framme vid slagbordet. på detta
bord åt man inte i vardagslag utan man
hade ett lägre bord. Detta satte man gärna
vid brasan den kalla årstiden. Där var ett
sådant bord. Det var bara lite högre än en
vanlig stol, det var en så kallad "boastol".
Den kunde användas både som bord och
stol. När denna stol slogs ner blev ryggstället
ett ben, när den slogs upp hade stolen 3 ben.
Det var gångjärn, som gjorde att den

kunde slås upp så att det blev en stol. Barn
hade ofta en pall att sitta på. De voro
olika höga små barn hade en låg pall. De paller,
som användes inomhus var väl gjordare än
mjölpallar. Paller ha alltid varit i bruk och
är det ännu. Stolar med 3 ben har inte syns
här, men i Siresta socken förekommo sådana.
Det var en kraftig rund skiva väl ashetad, den
hade 3 ben och ett grovt ryggstöd, som var
besedare upptill. Jungstolar fennos. Den typ som
var vanlig en svartlakerad stol med svarvade
pinnar rullarna hade stor sväng. Dessa
jungstolar voro viltsammare att sitta i
än senare slag av detta möbel. Stolar av
rottin förekommo gärna om det fanns
någon gammal eller sjuk. På siten lades en
dyna av något mjukt, man tog vad man
hade. Detta var något av de vanligaste

ACC. N:R M. 12956:5.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

5

förekommmande sitt möblerna. Vilken snickare
som helst kunde göra sådana stolar. De voro
något olika. Ryggstället kunde bestå av
bare en iblan två tvärsåer, iblan fick stäma
uppsidan och ned, som på pinnsoffan. Jag kan
tyvärr inte ange när stolffabriken i Värnamo
startade. Den gamla Värnamovisan talar ju
om ynglingen Petter, som svärvade pinnar
vid "stolffabriken i Värnamo". Det var väl
i slutet på 1800 talet, som dessa pinnstolar
översvämnade marknaden. De voro billiga.
De hade 7 svarvade pinnar, voro polerade. Det
finns nog inte många ställen, där inte dessa
pinnar eller ha punnits. De voro bra så länge
de höll, lätta att hålla i ordning, men de rika
s. k. herrskap skulle ju också ha något att sitta
på. Det fanns Magnussons Möbelfabrik
Värnamo, och Kärnsbholms möbler.

De vara mycket fina. Larsson & Nilsons
skinnmöbler "Malmö" och många andra
Dessa har jag avbildade i gamla tidningar från
1900. Skinnstolar och soffor användas av äldre
ännu. Men de yngre, som sätter sig ha länge
sen lagt bort sådana gammalmodiga ting.
Vidare kan nämnas Skinnmöbler från Aug.
Hyllén Kristianstad i en tidning 1910. Dessa ting
skaffade sig den bättre allmogen för rätt
längre sedan. En av orsakerna, att det blev
modernare möblering var väl att folk fick
mycket mer betalt för sitt arbete och den allmän-
na välfärdens höjande för öfrigt.

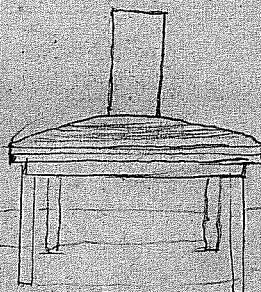
ACC. N:R M. 12956:7.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

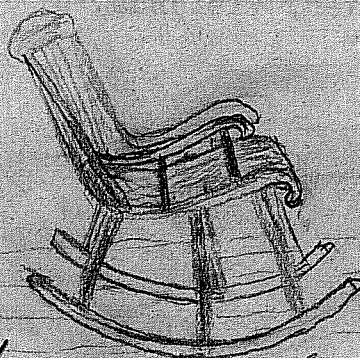
7

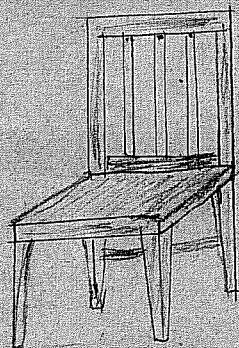
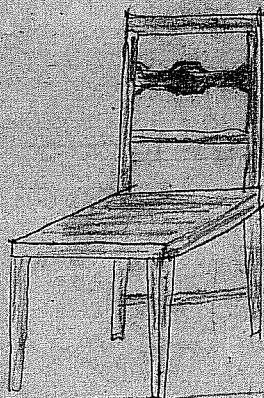
Boästol som bås

upplagen sarskal

Sungstol

ganda styästola

7)